

Anmeldelse af Morten Thing

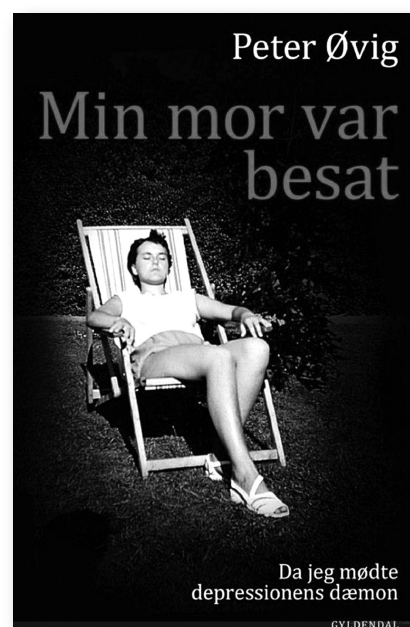
Depressionens sorte hul

En dag i 2016 oplever Peter Øvig en enorm lettelse, en fantastisk glæde: hans mor er død! Han danser rundt og synger: "Monsteret er dødt, monsteret er dødt". Det er indledningen til hans nye bog, og indledningen til den ene side af bogens handling: historien om hvordan morens depressioner ødelægger hans og hans søsters barndom. I sin hjælpeløshed kræver hun, at børnene skal hjælpe hende, hun vender forholdet mellem barn og voksen om og kræver, at de skal gøre noget. Han beslutter, at hans næste bog skal være en bog om moren.

Han går i gang, som ved andre af hans dokumentariske bøger og undersøger hvilke kilder, der står til hans rådighed. Han søger om adgang til morens journal fra Risskov og begynder at interviewe folk, som har kendt hende. Han kontakter også sin to år yngre søster for at høre, om hun synes, at en bog om moren ville være en god ide. Det synes hun, og hun begynder selv at bidrage med erindringer om moren.

Det første billede, som tegnes af moren er, at hun havde en hård barndom, og at det måske er det, som har gjort hende depressiv. Hun har været ligegyldig overfor sine børn og har givet dem en skyldfølelse over ikke at have kunnet hjælpe hende. I hendes journal kan Øvig læse, at håbløsheden hos moren dominerer. Og her, tidligt i bogen får vi et forvarsel: "Da jeg nogle uger efter senere må erkende, at en ny depression er ved at snige sig ind på mig, selv om det aldrig før er sket, mens jeg skriver på en ny bog [...]". Øvig har tidligere oplevet nedture, når han havde udgivet en ny bog, men han har ikke villet kalde dem depressioner, for det var jo dét, moren havde. Her starter bogens anden side: morens død og det, at Øvig tager det ind og vil skrive en bog om det, udløser en voldsom depression hos ham selv.

Samtalerne med naboer, familie og psykologer afdækker efterhånden nye sammenhænge for Øvig. Han tænker meget over, hvordan faren kunne holde moren ud. Han er ret sikker på, at faren elskede moren. Da han taler med sin kusine, kommer de ind på Øvigs farbrors forhold til sin kone: Farbrorens kone har gennem mange år et forhold til sin læge, som også forsyner hende med forskellige former for morfin og andre former for narko. Men kusinen fastholder,

Peter Øvig:
Min mor var besat.
Da jeg mødte depressionens dæmon.
Gyldendal
317 sider, kr. 299,95.

at hendes far elskede moren. Øvig ser, at psykiske strukturer under visse forhold 'arves', som det ser ud til med hans far og farbror. Men har han selv arvet noget fra sin mor?

I et andet interview med en psykolog, som har haft Øvigs mor i gruppeterapi, opdager han en helt anden forståelse af moren end hans egen. Psykologen ser moren som en kvinde, der ikke fik en identitet gennem arbejde og fag, men udelukkende gennem det at få børn. Hun ser hende som tilhørende den sidste generation før kvindeoprøret. Han husker, at moren flere gange havde sagt, at det var uretfærdigt, at det var faren, som gjorde karriere (som hospitalsdirektør), når hun havde haft et højere realeksamensgennemsnit end ham. Der var altså også en samfundsmæssig side af hendes livslange depressioner.

Da Øvig læser hendes sygejournal, går han selv i sort. Hans bogprojekt om moren støder simpelthen på grund. Bogens anden halvdel handler om Øvigs depression, som bliver mere og mere sort. Hans nærmeste, kæresten og venner, prøver at overbevise ham om nødvendigheden af at blive indlagt. Men han tolker det som en måde at skjule deres 'egentlige' hensigter for ham, at de vil af med ham, stjæle hans penge osv.

Øvig har ikke noget venligt forhold til psykiatrien. Hans allerførste bog var en antipsykiatrisk bog om, hvordan psykiatere ødelagde mennesker med psykiske lidelser. Den hed *Er du da sindssyg*, og han skrev den sammen med Ina Kjøg Pedersen i 1987. Indlæggelse ligger ham fjernt. Men vennerne og kæresten presser på alt imens hans sind bliver sortere og sortere. Men det lykkes til sidst. Han ender med at få en serie elektrochok, og det viser sig, at han hører til den gruppe af depressionsramte, som det hjælper. Han kommer ud af det sorte, kan genoptage processen med bogen, som udkommer et par år efter.

Min mor var besat slutter med en lang tale til Øvigs mor, hvor han prøver at udrede trådene, hvordan han følte, at hun kaldte på ham bagved det tæppe, hvor dæmonerne bor. Bogen ender således på en helt anden måde end planlagt. Ikke alene kommer den til at handle nok så meget om Øvig selv som om hans mor, den bliver faktisk et gennembrud for en anden forståelse af morens depression, en forståelse, som nærmer sig en tilgivelse.

Til sidst har en af hans venner, Niels Mosumgaard skrevet et efterskrift. Uden at det berøres direkte, er efterskriftet med som følge af ideen om en *dokumentarisk* bog. Bortset fra Øvigs bog *Nakkeskuddet*, som er mere i den essayistiske genre, er Øvigs bøger typisk dokumentariske, hvor kilder styrer fremstillingen. Hvad sker der med en dokumentarisk fremstilling, når forfatteren selv er hovedkilde? Kan vi nu være sikre på, at han er kritisk, når han skal bedømme sandfærdigheden af fremstillingen? Og endnu mere: Kan han selv fremstille sig som troværdig kilde til den mest psykotiske periode af hans depression? Mosumgaard er en af dem, som er med til at presse Øvig til at lade sig indlægge. Hans efterskrift, som er i en helt anden skrift end Øvigs, er med til at underbygge troværdigheden af bogens sidste afsnit.

Jeg tror nu nok, at jeg havde troet på Øvigs egen fremstilling. Den er bestemt ikke forskønnende. I det hele taget er det en meget velskrevet bog, som er fortalt med understregning af de mange spændingsmomenter, som handlingen rummer. På mange måder en pageturner. Dens egentlige styrke ligger snarere på et andet plan: den forsøger så åbent som overhovedet muligt at afdække, hvordan psykisk sygdom kan styre en families liv og børnenes opvækst. Det kræver ikke så lidt mod og ansvarlighed. Og det lykkes!